

2011-11-09

Dnr 43-2011:2171

Ockelbo kommun

Rektorn för Åbyggeby skola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Åbyggeby skola
i Ockelbo kommun

Tillsyn av Åbyggeby skola

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ockelbo kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Skolinspektionen besökte Åbyggeby skola den 14 september 2011.

Tillsynen i Åbyggeby skola visar att det finns några områden som skolan måste arbeta vidare med. När det gäller särskilt stöd behöver åtgärdsprogrammen tydligare visa på elevens behov och hur dessa ska tillgodoses. Det är också av stor vikt att det särskilda stödet kontinuerligt utvärderas och omprövas.

De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen är viktiga instrument för att följa varje elevs kunskapsutveckling och för att individualisera undervisningen. Tillsynen visar att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna på ett tydligare sätt behöver beskriva elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.

Skolans systematiska kvalitetsarbete behöver förbättras och dialogen mellan rektorn och lärarna kring pedagogiska frågor behöver utvecklas. För att förbättra kunskapsresultaten i skolan behöver dessa utvärderas och analyseras i högre utsträckning än vad som görs idag.

Skolan behöver säkerställa att eleverna har en trygg miljö när de vistas ute på skolgården och en del elevers upplevelse av att det inte alltid är studiero under lektionstid behöver analyseras och åtgärder vidtas.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Åbyggeby skola i Ockelbo kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ockelbo kommun att senast den 8 februari 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att skolan har rutiner för att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn (6 kap. 10 § första stycket skollagen).
- Se till att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § första stycket skollagen).
- Se till att det vid Åbyggeby skola finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och en redogörelse för hur tidigare års planerade åtgärder genomförts (6 kap. 8 § skollagen).

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn till att behovet skyndsamt utreds, men inte att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer Rektorns ansvar).

- Rektorn ser till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Se till att åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § första stycket skollagen).

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att informationen vid utvecklingssamtalet grundar sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till kunskapskraven i läroplanen (10 kap. 12 § första stycket skollagen).
- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- Se till att de individuella utvecklingsplanerna anger vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte heller resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § första stycket och 4 kap. 4- 5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar).
- Rektorn ser till att den pedagogiska personalen arbetar utifrån de nationella styrdokumenterna (4 kap. 5 § skollagen).
- Rektorn ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lgr 11 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn ser till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen).
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att elevernas vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet (4 kap. 4 § andra stycket skollagen).
- Rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen (4 kap. 6-7 §§ skollagen).

Bedömningsområde: Personalkompetens

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att för undervisningen använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva (2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen).

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer Skolan och omvärlden.)

Skäl för beslut

Måluppfyllelse*Kunskapsresultat*

Det nationella ämnesprovet i matematik för årskurs 3 har sju delprov. Av dessa ligger skolans resultat över genomsnittet för riket i två delprov. När det gäller det nationella ämnesprovet i svenska ligger skolans resultat över genomsnittet för riket i sex av de åtta delproven.

Skolan har sammanställning över måluppfyllelsen i årskurs 5 i samtliga ämnen för läsåret 2010/2011. Enligt denna sammanställning nådde 58 procent av eleverna målen i engelska, 83 procent nådde målen i matematik och 67 procent nådde målen i svenska. I övriga ämnen bedömdes måluppfyllelsen vara 100 procent. Enligt skolans sammanställning var andelen elever som nådde de nationella målen i engelska, matematik och svenska identiska med andelen som nådde kravnivån i de nationella proven för dessa ämnen. Åbyggeby är en liten skola och varje elev ger procentuellt stort genomslag i statistiken. Trots detta kan Skolinspektionen konstatera att resultaten i engelska, matematik och svenska behöver förbättras.

Alla elever ges därför inte möjligheter att nå lägst de nationella målen i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Enligt lärarna förekommer det ibland kränkningar på skolgården men lärarna har kännedom om hur de ska agera vid kränkningar. Lärarna uppger också att de kontinuerligt arbetar med värdegrunden och att det alltid finns rastvakter ute på skolgården. I tillsynen framkommer dock att det finns elever som inte känner sig trygga på skolgården.

Föreläggande:**Bedömningsområde: Trygghet och studiero****Bedömning:**

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

I intervjuer och samtal med lärare framkommer att det ibland förekommer kränkningar på skolgården. Flera av lärarna tror att eleverna tycker att det är många konflikter ute på skolgården. I samtal och intervjuer med eleverna uppger någon enstaka elev att det ibland är otryggt på skolgården. Lärarna uppger dock att de har kännedom om hur man ska ingripa vid kränkningar och att de också gör det.

Den plan mot kränkande behandling för läsåret 2010/2011, av skolan benämnd "*Likabehandlingsplan för Åbyggeby skola läsåret 10/11*", som Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte kraven på en sådan plan. Skolan saknar en plan som gäller för läsåret 2011/2012. Vidare framgår det inte vilka åtgärder skolan avser att arbeta med detta läsår. Planen innehåller inte heller någon utvärdering av föregående års arbete mot kränkande behandling.

I samtal och intervjuer med lärare och rektorn framkommer att skolans personal saknar kännedom om när de till rektorn ska rapportera en kränkning. Vidare saknar skolan kännedom om hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Författning:

6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn till att behovet skyndsamt utreds men inte att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Motivering:

Enligt lärarna i Åbyggeby skola finns tillgång till specialpedagogiskt stöd och vid samtal med rektorn framkommer att en stor andel av eleverna får särskilt stöd. Lärarna uppger dock att alla elever inte får det särskilda stöd de behöver för att uppnå de nationella målen. Med tanke på att resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 har försämrats de senaste åren är det av stor vikt att skolan erbjuder särskilt stöd till de elever som behöver detta och att skolan analyserar, utvärderar och omprövar hur det särskilda stödet utformas.

I åtgärdsprogram som utarbetas för elever ska det tydligt framgå vilka elevens behov är, hur dessa behov ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. I vissa av de åtgärdsprogram som kommunen skickat in till Skolinspektionen behöver kopplingen till de nationella målen, elevens behov och åtgärder för att tillgodose dessa behov förtydligas och konkretiseras. I något åtgärdsprogram skriver man att målet är att *"bli godkänd i ämnet och att förbättra sina kunskaper både skriftligt och muntligt"*. En del åtgärdsprogram saknar även en beskrivning av hur uppföljningen av åtgärdsprogrammet ska ske.

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling

Motivering:

Av författningarna framgår att det varje termin ska hållas minst ett utvecklingsamtal och att informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen. I intervjuer och samtal med lärare framkommer att det förekommer att lärare genomför terminens enda utvecklingsamtal i början av terminen och att dessa samtal inte grundar sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen. I samband med dessa utvecklingsamtal utarbetas inte en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen. Dessa utarbetas istället i slutet av terminen.

De individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen har tagit del av är av varierande kvalitet. I vissa ämnen saknar det skriftliga omdömet en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen. Några skriftliga omdömen beskriver att eleven *"deltar aktivt på lektionerna"* eller att eleven är *"intresserad och arbetar bra"*. För vissa ämnen saknas skriftliga omdömen helt. När det gäller beskrivningen av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven kan Skolinspektionen konstatera att dessa i vissa fall är otydliga.

Författning:

10 kap. 12 och 13 §§ skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter heller inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt de lärare som Skolinspektionen intervjuat och samtalet med resonerar man ofta om pedagogiska frågor i lärargruppen, men man saknar en pedagogisk dialog med rektorn.

Vid intervjuer och samtal med lärarna framkommer att vidare att de saknar en pedagogisk styrning av verksamheten från rektorns sida. *"Vi är helt lämnade åt vårt eget öde och får själva komma fram till mycket"* säger några av de intervjuade lärarna. Rektorn uppger att hon utgår ifrån att lärarna arbetar utifrån de nationella målen för utbildningen, men hon har ännu inte skaffat sig rutiner för att säkerställa detta. Fritidspedagogen i Åbyggeby skola har ett uppdrag som utvecklingsledare och enligt arbetsbeskrivningen ska utvecklingsledaren *"tillsammans med rektorn vara med i utvecklingen av pedagogiskt nytänkande"*.

Ingen av de elever som Skolinspektionen intervjuat och samtalat med uppger att de har träffat rektorn eller att de skulle känna igen henne. Rektorn har, enligt egen uppgift, under sina första fem veckor inte hunnit med att göra besök i verksamheten, men i intervju med rektorn framkommer att hon har ambitionen att delta i arbetsplatsträffar åtminstone tre gånger per termin och att kontinuerligt delta i personalkonferenser. Det största hindret, enligt rektorn, *"är kommunens litenhet vilket gör att samtliga rektorer får arbetsuppgifter utöver skola/förskola"*.

Den kvalitetsredovisning som Skolinspektionen har tagit del av är från läsåret 2009/2010 och är gemensam för dåvarande skolområdet Källan där Åbyggeby skola, Åmots skola, Lingbo skola samt Jädraås skola ingick. Enligt rektorn finns ingen senare kvalitetsredovisning. Av den befintliga kvalitetsredovisningen framgår inte alltid vad som gäller för just Åbyggeby skola. Bara vissa ämnen har sammanställningar över kunskapsresultaten och för vissa ämnen anges bara att *"flertalet av eleverna"* nådde målen. Analys och förslag till åtgärder för att förbättra resultaten finns bara för en del ämnen. I samtal och intervjuer med lärarna säger de själva att de utvärderar och analyserar skolans resultat i för liten utsträckning. Av kvalitetsredovisningen framgår att elever och vårdnadshavare har fått besvara en trivselenkät. Det finns dock ingen sammanställning över resultaten från dessa enkäter.

I intervjuer och samtal med lärarna framkommer att elever och deras vårdnadshavare inte har getts möjlighet att delta i kvalitetsarbetet. Rektorn har inte kännedom om hur utvecklingsbehov ska rapporteras till huvudmannen.

Skolans systematiska kvalitetsarbete behöver enligt skollagen inte dokumenteras i en kvalitetsredovisning men arbetet måste ändå dokumenteras.

Författning:

2 kap. 9 § och 4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning**

Personalen vid skolenheten har inte utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Motivering

Samtliga lärare i Åbyggeby skola är anställda före 1 juli 2011 och har examen från en lärarutbildning. Lärarna i Åbyggeby skola tillämpar ett ämneslärarsystem vilket innebär att de undervisar i flera klasser i de ämnen de har utbildning för. Trots detta undervisas vissa elever av lärare som inte har utbildning för den undervisning de ska bedriva när det gäller musik, idrott och hälsa, engelska samt bild. Mot bakgrund av de låga kunskapsresultaten i Lingbo skola är det särskilt angeläget att eleverna får undervisning av lärare med rätt utbildning.

Författning

2 kap, 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollag

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering

I Åbyggeby skola saknar eleverna tillgång till personal med studievägledarkompetens. I årskurs 6 informeras eleverna om språkvalet inför årskurs 7. Utöver denna information saknar eleverna i Åbyggeby skola tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning, exempelvis om utbildningsmöjligheter och skolval.

Författning

2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Skolan och omvärlden

Bakgrund

Beskrivning av Åbyggeby skola

Åbyggeby skola är en av de så kallade "byskolorna" belägen fem kilometer utanför centralorten Ockelbo. I oktober 2011 finns det 65 elever från förskoleklass till och med årskurs 6 fördelade på fyra klasser. Årskurs 1 respektive 6 utgör varsin egen klass och årskurs 2 och 3, respektive 4 och 5 läser tillsammans i varsin klass. I skolan tillämpas sedan två år tillbaka ett ämneslärarsystem, vilket innebär att lärarna undervisar i flera klasser i de ämnen de har utbildning för. Totalt tjänstgör nio lärare i skolan. Elevernas slöjdlärare tjänstgör även i andra skolor. Undervisning i hem- och konsumentkunskap sker i Perslundaskolan som ligger i centralorten. Rektorn tillträdde vid höstterminens början 2011 och är även rektor för Lingbo skola, Åmots skola samt Jädraås skola. Rektorn är också ansvarig för kommunens centrala elevhälsa.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Ing-Marie Littmann deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ulrika Palm
Undervisningsråd

Lennart Andersson
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstudier i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Kommunens förskoleverksamhet respektive verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).